

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-173>

УДК 657:336.22

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ПІД ВПЛИВОМ ЗМІН В АДМІНІСТРУВАННІ ПОДАТКІВ ТА БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ

FORMATION OF ACCOUNTING POLICIES OF SMALL BUSINESSES UNDER THE INFLUENCE OF CHANGES IN TAX ADMINISTRATION AND SECURITY CHALLENGES

Брадул Олександр Михайлович

доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу,
обліку, оподаткування та публічного управління,

Криворізький національний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9544-2175>

Юнацький Мар'ян Олегович

кандидат економічних наук, доцент, вчитель правознавства та економіки,
Криворізький ліцей № 35 «Імпульс» Криворізької міської Ради

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2093-716X>

Bradul Oleksandr

Kyryvi Rih National University

Yunatskyi Marian

Kyryvi Rih Lyceum No. 35 «Impulse»

Статтю присвячено дослідженню сучасних викликів адміністрування податків та формування облікової політики суб'єктів малого підприємництва в умовах посилення фіскального контролю та зростання безпекових ризиків. Актуальність теми зумовлена трансформацією податкового законодавства в пост-воєнний період, поверненням до довоєнних ставок оподаткування, відновленням податкових перевірок та необхідністю адаптації облікових підходів до нових реалій господарювання. Суб'єкти малого підприємництва, які до повномасштабного вторгнення забезпечували понад 80% зайнятості у підприємницькому секторі та формували близько 55% валового внутрішнього продукту країни, опинилися перед необхідністю одночасно адаптуватися до безпекових загроз та виконувати зростаючі фіскальні вимоги держави. В результаті виявлено ключові проблеми у сфері податкового адміністрування малого бізнесу: неузгодженість облікових та податкових підходів, посилення фіскального навантаження після скасування воєнних пільг, недосконалість механізмів податкового комплаєнсу, обмеженість ресурсів малих підприємств для адаптації до змін у податковому законодавстві.

Ключові слова: адміністрування податків, облікова політика, мале підприємництво, спрощена система оподаткування, податковий комплаєнс, безпекові ризики, фіскальне навантаження, цифровізація обліку, електронний документообіг, внутрішній контроль.

The article is devoted to the study of current challenges in tax administration and the formation of accounting policies of small business entities in the context of strengthening fiscal control and increasing security risks. The relevance of the topic is due to the transformation of tax legislation in the post-war period, the return to pre-war tax rates, the resumption of tax audits, and the need to adapt accounting approaches to new economic realities. Small business entities, which before the full-scale invasion provided over 80% of employment in the entrepreneurial sector and formed about 55% of the country's gross domestic product, faced the need to simultaneously adapt to security threats and fulfill the growing fiscal requirements of the state. The purpose of the article is to identify directions for improving tax administration and accounting policies of small enterprises, taking into account security challenges and fiscal priorities of the state, as well as to develop practical recommendations for minimizing tax risks in the activities of small enterprises. The research uses methods of system analysis, comparison, generalization and structural-logical modeling, which allowed a comprehensive assessment of the impact of security factors on the organization of accounting and tax work. As a result, key problems in the field of tax administration of small businesses have been

identified: inconsistency of accounting and tax approaches, increased fiscal burden after the abolition of wartime benefits, imperfection of tax compliance mechanisms, limited resources of small enterprises to adapt to changes in tax legislation. The directions for optimizing the accounting policy of small enterprises aimed at minimizing tax risks and increasing the information security of accounting data are proposed, in particular: digitalization of accounting processes using cloud technologies, implementation of electronic document management, strengthening internal control and ensuring information security. The results of the study can be used by small business entities in the formation and revision of accounting policies, by state authorities in improving tax legislation in terms of its adaptation to the needs of small businesses, as well as by scientists in further study of accounting and taxation problems of small enterprises in conditions of instability.

Keywords: tax administration, accounting policy, small business, simplified taxation system, tax compliance, security risks, fiscal burden, accounting digitalization, electronic document management, internal control.

Постановка проблеми. Адміністрування податків та формування облікової політики суб'єктів малого підприємництва є критичними елементами забезпечення фінансової стабільності бізнесу в умовах сучасних викликів. Малий бізнес в Україні, який до повномасштабного вторгнення забезпечував понад 80% зайнятості у підприємницькому секторі та формував близько 55% валового внутрішнього продукту [1-2], опинився перед необхідністю одночасно адаптуватися до безпекових загроз та виконувати зростаючі фіскальні вимоги держави.

У період воєнного стану (з 2022 року) було запроваджено значні податкові послаблення: ставка єдиного податку для третьої групи знижена до 2% доходу, підприємці отримали право не сплачувати єдиний соціальний внесок за себе, а також було встановлено мораторій на проведення документальних податкових перевірок [3; 11]. Ці заходи мали на меті підтримку бізнесу в умовах військової агресії та сприяли збереженню економічної активності. Водночас, як зазначають автори попередніх досліджень, «спрощена система оподаткування постійно зазнає змін у відповідь на потреби економіки та суспільства» [4; 12], що створює додаткову невизначеність для платників податків.

Після завершення воєнного стану та поступового повернення до довоєнних правил оподаткування постне низка нових проблем. По-перше, відновлення ставки єдиного податку на рівні 5% (або 3% для платників ПДВ) призведе до зростання фіскального навантаження на підприємців, які протягом тривалого періоду звикли до пільгового режиму. По-друге, поновлення податкових перевірок вимагає від суб'єктів малого підприємництва належного документального оформлення господарських операцій, що в умовах спрощеного обліку не завжди забезпечується належним чином. По-третє, зростання безпекових ризиків, пов'язаних із кібер-

загрозами, фізичною безпекою працівників та збереженням первинних документів, потребує перегляду підходів до організації облікової роботи.

Крім того, залишаються невирішеними питання щодо узгодженості облікових та податкових підходів у малому бізнесі. Як слушно зазначають дослідники, «облікова політика малого бізнесу формується шляхом вибору способів ведення бухгалтерського обліку з дозволених нормативними документами» [5; 8], однак на практиці такий вибір часто обмежується відсутністю фахових знань у власників підприємств, які самостійно ведуть облік.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного аналізу сучасних викликів у сфері адміністрування податків та облікової політики малих підприємств, а також розробки практичних рекомендацій щодо їх подолання з урахуванням безпекових та фіскальних аспектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика адміністрування податків та облікової політики суб'єктів малого підприємництва перебуває у фокусі уваги багатьох вітчизняних науковців. Значний внесок у розвиток теоретико-методологічних засад дослідження зробили Слободяник В.О. та Харькова Ю.П., які висвітлили виклики, з якими стикаються малі та середні підприємства у сфері бухгалтерського обліку та звітності, наголошуючи на необхідності адаптації облікових процедур до специфіки діяльності малих підприємств [3].

Питання прозорості оподаткування в контексті євроінтеграційних процесів розглядав Левін В.І., який акцентував увагу на важливості гармонізації податкового законодавства України з європейськими стандартами [4]. Це набуває особливого значення в умовах набуття Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу, оскільки вимоги до прозорості податкового адміністрування суттєво посилюються.

Складність податкових питань для малого бізнесу була висвітлена Токаренком В.В., який надав ґрунтовну інформацію щодо особливостей обліку та оподаткування суб'єктів малого підприємництва, підкресливши необхідність спрощення податкових процедур для цієї категорії платників [5]. Ратинський В.В., у свою чергу, розглянув перспективи розвитку бухгалтерського обліку та аналізу для малого бізнесу, наголосивши на важливості впровадження сучасних інформаційних технологій в обліковий процес [6].

Зміни в обліку та оподаткуванні малого бізнесу в Україні систематизувала Поліщук О.Т., яка проаналізувала ключові новації 2021 року та їх вплив на діяльність суб'єктів господарювання [7]. У світлі законодавчих змін Топоркова О.А. дослідила еволюцію облікової системи малих підприємств в Україні, висвітливши адаптаційні механізми, які використовують суб'єкти малого бізнесу для відповідності регуляторним вимогам [8].

Окремі аспекти діяльності вітчизняних суб'єктів малого та середнього бізнесу з обліково-аналітичної точки зору дослідив Кучер С.В., який звернув увагу на особливості формування обліково-аналітичного забезпечення управлінських рішень [9]. Ярмолюк О.Ф., аналізуючи розвиток малого підприємництва в Україні, акцентував на ролі обліку та оподаткування в забезпеченні стійкості та зростання малих підприємств [10].

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених проблематиці обліку та оподаткування малого бізнесу, існує потреба в актуалізації досліджень з урахуванням змін, що відбудуться після завершення воєнного стану. Зокрема, потребують додаткового вивчення питання адаптації облікової політики до посилення фіскального контролю, а також впливу безпекових факторів на організацію обліково-податкової роботи малих підприємств.

Метою статті є визначення напрямів удосконалення адміністрування податків та облікової політики суб'єктів малого підприємництва з урахуванням безпекових викликів та фіскальних пріоритетів держави, а також розробка практичних рекомендацій для мінімізації податкових ризиків у діяльності малих підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна система адміністрування податків суб'єктів малого підприємництва в Україні перебуває в стадії трансформації, спричиненої як внутрішніми, так і зовніш-

німи факторами. До ключових тенденцій, що визначають вектор розвитку податкового адміністрування, належать:

По-перше, можливе посилення фіскальної складової після завершення воєнного стану. У 2024–2026 роках відбулося поступове повернення до довоєнних ставок оподаткування та відновлення податкових перевірок. Для платників єдиного податку третьої групи ставка зросла з 2% до 5% (або 3% для платників ПДВ), що призвело до збільшення податкового навантаження на малий бізнес. Як зазначають фахівці, «сьогодні спрощена система оподаткування надає можливість замінити низку податків єдиним податком, що спрощує облік та знижує податкове навантаження, однак попри це малий бізнес має додаткові бюджетні навантаження» [12].

По-друге, цифровізація податкових процедур. Впровадження системи електронного адміністрування податків, обов'язкове використання реєстраторів розрахункових операцій (РРО) та програмних РРО (ПРРО) для значної частини підприємців, автоматизація процесів подання звітності – ці заходи спрямовані на підвищення прозорості оподаткування. Водночас вони створюють додаткове навантаження на малі підприємства, які змушені інвестувати в технічне забезпечення та навчання персоналу.

По-третє, інтеграція податкового адміністрування з іншими державними реєстрами. Сучасна система передбачає автоматичний обмін інформацією між Державною податковою службою, Пенсійним фондом України, Державним реєстром фізичних осіб та іншими органами. Це дозволяє здійснювати комплексний контроль за діяльністю суб'єктів господарювання, однак підвищує ризики виявлення порушень через неузгодженість даних у різних реєстрах.

По-четверте, посилення контролю за використанням спрощеної системи оподаткування. Законодавством встановлено обмеження щодо видів діяльності, граничних обсягів доходу та кількості найманих працівників для застосування спрощеної системи. Як зазначається в науковій літературі, «ряд обмежень у вигляді встановлених граничних показників доходів та кількості працівників, а також обмеження на деякі види діяльності, роблять систему не такою універсальною, як би могло здатися на перший погляд» [12].

По-п'яте, зростання значення податкового комплаєнсу. Суб'єкти малого підприємництва все частіше звертаються до послуг фахівців

з податкового консультування, впроваджують внутрішні процедури контролю за дотриманням податкового законодавства. Це пов'язано з тим, що відповідальність за порушення податкового законодавства посилюється, а штрафні санкції можуть становити значні суми.

У таблиці 1 наведено порівняльну характеристику основних систем оподаткування, доступних для суб'єктів малого підприємства в сучасних умовах.

Як свідчать дані табл. 1, кожна з систем оподаткування має свої переваги та недоліки. Вибір оптимальної системи залежить від специфіки діяльності підприємства, обсягів доходів, кількості працівників та інших факторів. У пост-воєнний період спостерігається тенденція до збільшення кількості платників, які обирають спрощену систему оподаткування, що пов'язано з відносною простотою обліку та нижчим податковим навантаженням порівняно із загальною системою.

Водночас, як слушно зазначають дослідники, «для підтримки малого бізнесу в умовах війни уряд впровадив і має намір продовжувати впроваджувати ініціативи, які визначатимуть пріоритети та стимулюватимуть бізнес» [12]. Однак після завершення воєнного стану багато з цих ініціатив буде скасовано, що створить додаткові виклики для суб'єктів малого підприємства в частині адаптації до нових умов адміністрування податків.

Облікова політика суб'єктів малого підприємства виступає ключовим інструментом організації облікового процесу, що забезпечує формування достовірної інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 від 16.07.1999 р., «під терміном «облікова політика» розуміється сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності» [8]. Для малих підприємств формування облікової політики має низку особливостей, зумовлених специфікою їх діяльності, обмеженістю ресурсів та можливістю застосування спрощених підходів до ведення обліку.

У сучасних умовах господарювання, що характеризуються високим рівнем невизначеності та зростанням безпекових ризиків, облікова політика малих підприємств набуває нових вимірів. Традиційно облікова політика розглядалася переважно як інструмент оптимізації облікового процесу та забезпечення дотримання нормативних вимог. Однак сьогодні до неї висуваються додаткові вимоги, пов'язані з необхідністю забезпечення:

– інформаційної безпеки облікових даних, що передбачає захист від несанкціонованого доступу, кібератак та витоку конфіденційної інформації;

Таблиця 1

Порівняльна характеристика систем оподаткування для суб'єктів малого підприємства

Критерій	Загальна система оподаткування	Спрощена система (Єдиний податок)
Податки	Податок на прибуток (18%), ПДФО (18%), ВЗ (1,5%), ЄСВ (22%)	Єдиний податок (5% або 3% для платників ПДВ) + ЄСВ
Обмеження за доходом	Відсутні	Для III групи: до 7 818 900 грн (на 2026 рік)
Обмеження за кількістю працівників	Відсутні	До 20 осіб (для III групи)
Ведення обліку	Повний бухгалтерський облік	Спрощений облік доходів і витрат
Податкова звітність	Щоквартальна/щорічна	Щоквартальна (декларація єдиного податку)
Право на ПДВ	Обов'язкова реєстрація при досягненні ліміту	На вибір платника (зі ставкою 3% або 5%)
Ризики для платника	Високий рівень контролю, складність обліку	Обмеження за видами діяльності, граничний дохід

Джерело: сформовано авторами на основі [10; 12]

– збереженості первинних документів в умовах фізичних загроз (обстріли, пошкодження приміщень, переміщення бізнесу);

– безперервності облікового процесу при вимушеному переміщенні підприємства, зміні місцезнаходження працівників або втраті доступу до приміщень;

– документального підтвердження господарських операцій в умовах дистанційної роботи та використання електронного документообігу.

Як слушно зазначають дослідники, «облікова політика малого бізнесу формується шляхом вибору способів ведення бухгалтерського обліку з дозволених нормативними документами з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів впливу» [8]. Безпекові фактори сьогодні стають одними з найбільш вагомих зовнішніх факторів, що визначають вибір облікових процедур та технологій.

Варто відзначити, що для суб'єктів малого підприємництва передбачено можливість використання спрощених форм обліку. Як зазначається у науковій літературі, «малі підприємства можуть використовувати різні плани рахунків бухгалтерського обліку для відображення своєї економічної діяльності, включаючи «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарської діяльності підприємств» № 291 і «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва» № 186. Варто відзначити, що спрощений план рахунків, на відміну від загального плану, включає тільки 30 синтетичних рахунків першого порядку» [8]. Така спрощена система рахунків дозволяє зменшити трудомісткість облікових процедур, однак водночас створює виклики в частині деталізації інформації для податкового контролю.

Безпекові фактори, що впливають на організацію обліку суб'єктів малого підприємництва, можна класифікувати на кілька груп:

1. Фізичні безпекові загрози. В умовах військової агресії значна частина малих підприємств стикнулася з необхідністю релокації, втратою приміщень, знищенням майна та документації. Як свідчать опитування, проведені у 2023 році, «попри війну 76% підприємців планують розширення бізнесу в 2023 році» [1], що свідчить про високий рівень адаптивності малого бізнесу. Однак для забезпечення безперервності облікового процесу в таких умовах необхідне впровадження хмарних технологій зберігання даних, створення резерв-

них копій облікової інформації, організація дистанційного доступу до облікових систем.

2. Кібербезпекові ризики. Зростання кількості кібератак на український бізнес, спроби несанкціонованого доступу до облікових баз даних, вірусні атаки створюють загрози для цілісності та конфіденційності облікової інформації. Для малих підприємств, які часто не мають можливості наймати фахівців з кібербезпеки, особливо важливим є використання сертифікованого програмного забезпечення, регулярне оновлення систем захисту, використання багатофакторної автентифікації.

3. Кадрові безпекові фактори. Мобілізація працівників, вимушене переміщення персоналу, необхідність організації дистанційної роботи впливають на організацію облікового процесу. У таких умовах важливим є чіткий розподіл обов'язків, забезпечення наступності облікових функцій, документальне закріплення повноважень в обліковій політиці.

4. Інформаційні безпекові ризики. Поширення неправдивої інформації, маніпуляції з даними, порушення комерційної таємниці можуть завдати значної шкоди діяльності малого підприємства. Тому облікова політика має передбачати заходи щодо захисту інформації з обмеженим доступом, регламентацію порядку надання облікових даних третім особам.

У контексті посилення фіскального контролю особливого значення набуває забезпечення збереженості первинних документів, які є основою для підтвердження даних податкової звітності. Як зазначають автори попередніх досліджень, «особливості діяльності у суб'єктів малого підприємництва не обмежуються лише обліком, але також виникають у сфері оподаткування» [12], що підкреслює нерозривний зв'язок облікової та податкової сфери.

Враховуючи виявлені виклики, доцільно визначити основні напрями оптимізації облікової політики суб'єктів малого підприємництва, які дозволять мінімізувати податкові ризики та забезпечити належний рівень захисту облікової інформації.

Перший напрям – цифровізація облікових процесів з акцентом на безпеку. Використання хмарних технологій для ведення обліку дозволяє забезпечити доступ до даних з будь-якого місця, автоматично створювати резервні копії, захищати інформацію від фізичного знищення. Водночас важливим є вибір надійних постачальників хмарних послуг, які забезпечують належний рівень захисту даних відповідно до вимог законодавства.

Другий напрям – впровадження електронного документообігу. Використання кваліфікованого електронного підпису, електронних первинних документів дозволяє зменшити залежність від паперових носіїв, спростити процес документування операцій, забезпечити оперативність обміну документами з контрагентами та контролюючими органами. Як зазначають фахівці, «при спрощеній формі бухгалтерського обліку для малих підприємств необхідно вносити зміни до реєстрів обліку» [8], що в умовах електронного документообігу реалізується автоматично.

Третій напрям – оптимізація податкового навантаження в межах облікової політики. Вибір оптимальної системи оподаткування, обґрунтоване визначення моменту визнання доходів та витрат, вибір методу амортизації основних засобів – ці елементи облікової політики мають безпосередній вплив на розмір податкових зобов'язань. В умовах посилення фіскального контролю особливо важливим є документальне закріплення обраних підходів в наказі про облікову політику та їх послідовне застосування.

Четвертий напрям – посилення внутрішнього контролю. Впровадження процедур внутрішнього контролю за правильністю оформлення первинних документів, своєчасністю відображення операцій в обліку, повнотою нарахування податкових зобов'язань дозволяє виявити та виправити помилки до моменту подання звітності, що знижує ризики застосування штрафних санкцій.

П'ятий напрям – забезпечення інформаційної безпеки облікових даних. Облікова політика має передбачати заходи щодо розмежування доступу до облікової інформації, захисту даних при передачі каналами зв'язку, регулярного резервного копіювання, зберігання резервних копій у захищених місцях.

Особливої уваги заслуговує питання вибору форми бухгалтерського обліку для малих підприємств. Як зазначається в науковій літературі, «юридичні особи, які здійснюють спрощений облік доходів і витрат, використовують чотири журнали: журнал обліку активів, журнал обліку капіталу та зобов'язань, журнал обліку доходів та журнал обліку витрат. У цих журналах не використовуються рахунки» [8]. Така форма обліку є максимально спрощеною і може бути доцільною для підприємств з незначною кількістю операцій. Однак для підприємств, які мають більшу кількість операцій або потребують детальної аналітичної інформації, більш прийнятною є використання

спрощеного плану рахунків з веденням обліку в інформаційних системах.

Важливо відзначити, що облікова політика малого підприємства не може бути статичною – вона має переглядатися при зміні законодавства, зміні видів діяльності, зростанні масштабів бізнесу, а також при виникненні нових безпекових викликів. Регулярний моніторинг змін у податковому законодавстві та своєчасне внесення змін до облікової політики є важливою умовою мінімізації податкових ризиків.

Висновки. Проведене дослідження адміністрування податків та облікової політики суб'єктів малого підприємництва в контексті безпекових та фіскальних аспектів дозволяє сформулювати такі основні висновки.

1. Сучасний стан адміністрування податків суб'єктів малого підприємництва характеризується посиленням фіскальної складової після завершення воєнного стану, що проявляється у поверненні до довоєнних ставок оподаткування (5% єдиного податку для третьої групи замість 2%), відновленні документальних податкових перевірок та застосуванні штрафних санкцій за порушення податкового законодавства в повному обсязі. Водночас зберігаються окремі елементи спрощення, зокрема можливість застосування спрощеної системи оподаткування та спрощених форм обліку.

2. Облікова політика малих підприємств у сучасних умовах набуває нових вимірів, пов'язаних із необхідністю забезпечення інформаційної безпеки, збереженості первинних документів, безперервності облікового процесу та документального підтвердження господарських операцій в умовах дистанційної роботи. Безпекові фактори (фізичні загрози, кібербезпекові ризики, кадрові та інформаційні ризики) стають визначальними при формуванні облікової політики малих підприємств.

3. Виявлено ключові проблеми у сфері податкового адміністрування малого бізнесу: неузгодженість облікових та податкових підходів, посилення фіскального навантаження після скасування воєнних пільг, недосконалість механізмів податкового комплаєнсу, обмеженість ресурсів малих підприємств для адаптації до змін у податковому законодавстві, а також недостатній рівень цифрової грамотності підприємців для ефективного використання сучасних інформаційних технологій в обліку.

4. Запропоновано напрями оптимізації облікової політики малих підприємств з ура-

хуванням безпекових та фіскальних аспектів, що включають: цифровізацію облікових процесів з акцентом на безпеку (використання хмарних технологій, резервне копіювання даних); впровадження електронного документообігу з використанням кваліфікованого електронного підпису; оптимізацію податкового навантаження через обґрунтований вибір системи оподаткування та методів обліку; посилення внутрішнього контролю за правильністю оформлення документів та своєчасністю відображення операцій; забезпечення інформаційної безпеки облікових даних шляхом розмежування доступу та захисту каналів передачі інформації.

5. Встановлено, що вибір системи оподаткування (загальна або спрощена) та відповідних облікових підходів має здійснюватися з урахуванням специфіки діяльності підприємства, обсягів доходів, кількості працівників, наявності ресурсів для ведення повноцінного обліку, а також рівня безпекових ризиків.

6. Результати дослідження можуть бути використані суб'єктами малого підприємни-

цтва при формуванні та перегляді облікової політики, органами державної влади при вдосконаленні податкового законодавства в частині адаптації його до потреб малого бізнесу, а також науковцями при подальшому вивченні проблем обліку та оподаткування малих підприємств в умовах нестабільності.

Подальші наукові дослідження у цій сфері доцільно спрямувати на поглиблений аналіз практичних аспектів впровадження електронного документообігу на малих підприємствах з урахуванням вимог податкового контролю; розробку методичних підходів до оцінки ефективності податкового комплаєнсу суб'єктів малого підприємництва; дослідження впливу податкового адміністрування на інвестиційну активність малих підприємств у пост-воєнний період; аналіз зарубіжного досвіду адміністрування податків малого бізнесу та можливостей його імплементації в Україні; а також розробку практичних рекомендацій щодо організації обліково-аналітичного забезпечення управлінських рішень на малих підприємствах в умовах цифрової трансформації економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. EVA. Попри війну 76% підприємців планують розширення бізнесу в 2023 році. Укрінформ. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3671001-popri-vijnu-76-pidpriemciv-planuut-rozsirennja-biznesu-v-2023-roci-eva.html> (дата звернення: 26.03.2026).
2. Іонан В. Роль підтримки МСП у відновленні післявоєнної економіки країн світу. Українська правда. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/22/694090/> (дата звернення: 26.03.2026).
3. Слободяник В.О., Харкава Ю.П. Проблеми бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах малого і середнього бізнесу. *Перспективні напрямки наукової думки*, 2018, Том 4, С. 58–62.
4. Левін В.І. Прозорість оподаткування малого та середнього бізнесу в контексті євроінтеграційного вектору розвитку України. *Наукові праці НДФІ*, 2015, Вип. 1, С. 138–149.
5. Токаренко В.В. Облік і оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва. *Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ*, 2023, Вип. 4 (30). URL: <http://www.vtei.com.ua/doc/2023/konf2203/4/30.pdf> (дата звернення: 26.03.2026).
6. Ратинський В.В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу. *Економіка та суспільство: облік та оподаткування*, 2021, Вип. 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/243/231/> (дата звернення: 26.03.2026).
7. Поліщук О.Т. Облік і оподаткування малого бізнесу: зміни 2021. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науководослідної роботи за період 2019–2020 рр.* (квітень–травень 2021 р.). Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2021. 385 с. URL: <https://jpv.s.donnu.edu.ua/article/view/10339> (дата звернення: 26.03.2026).
8. Топоркова О.А. Облікова система малих підприємств в Україні в контексті законодавчих змін. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки». Облік і оподаткування*, 2020, № 11 (43), 3 т., С. 55–61. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspu/bitstream/123456789/12560/1/Toporkova.pdf> (дата звернення: 26.03.2026).
9. Кучер С.В. Особливості діяльності вітчизняних суб'єктів малого та середнього бізнесу: обліково-аналітичний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*, 2014, Вип. 9-1, Частина 1, С. 208–211.
10. Ярмолюк О.Ф. Розвиток малого підприємництва в Україні: облік і оподаткування. Збірник тез доповідей *Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка, фінанси, облік та право: аналіз тен-*

денцій та перспектив розвитку». 2020 URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/12003/1/EFOTPATPR_2020_3_50-52.pdf (дата звернення: 26.03.2026).

11. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану» № 2173-IX від 01.04.2022. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text> (дата звернення: 26.03.2026).

12. Головбук. Спрощена система оподаткування. 2023. URL: <https://www.golovbukh.ua/rubric/142-sproshchena-sistema-opodatkuvannya> (дата звернення: 26.03.2026).

REFERENCES:

1. EVA. (2023). Popry viinu 76% pidpriemtsiv planuiut rozshyrennia biznesu v 2023 rotsi [Despite the war, 76% of entrepreneurs plan to expand their business in 2023]. Ukrinform. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3671001-popri-vijnu-76-pidpriemciv-planuut-rozsirennia-biznesu-v-2023-roci-eva.html> (in Ukrainian).

2. Ionan, V. (2022). Rol pidtrymky MSP u vidnovlenni pisliavoiennoi ekonomiky krain svitu [The role of SME support in the recovery of post-war economies of the world]. *Ukrainska Pravda*. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/22/694090/> (in Ukrainian).

3. Slobodianiak, V.O., & Kharkava, Yu.P. (2018). Problemy bukhhaltenskoho obliku ta zvitnosti na pidpriemstvakh maloho i serednoho biznesu [Problems of accounting and reporting at small and medium enterprises]. *Perspektyvni napriamky naukovoi dumky*, Vol. 4, pp. 58–62 (in Ukrainian).

4. Levin, V.I. (2015). Prozorist opodatkuvannia maloho ta serednoho biznesu v konteksti yevrointehratsiinoho vektoru rozvytku Ukrainy [Transparency of taxation of small and medium businesses in the context of the European integration vector of Ukraine's development]. *Naukovi pratsi NDFI*, Vol. 1, pp. 138–149 (in Ukrainian).

5. Tokarenko, V.V. (2023). Oblik i opodatkuvannia diialnosti subiektiv maloho pidpriemnytstva [Accounting and taxation of the activities of small business entities]. *Vynnytskyi torhovelno-ekonomichnyi instytut DTEU*, Vol. 4 (30). Retrieved from <http://www.vtei.com.ua/doc/2023/konf2203/4/30.pdf> (in Ukrainian).

6. Ratynskyi, V.V. (2021). Bukhhaltenskyi oblik i analiz: perspektyvy dlia maloho biznesu [Accounting and analysis: perspectives for small business]. *Ekonomika ta suspilstvo: oblik ta opodatkuvannia*, Vol. 25. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/243/231/> (in Ukrainian).

7. Polishchuk, O.T. (2021). Oblik i opodatkuvannia maloho biznesu: zminy 2021 [Accounting and taxation of small business: changes 2021]. *Materialy naukovoi konferentsii (2019–2020 rr.)*. Retrieved from <https://jpv.s.donnu.edu.ua/article/view/10339> (in Ukrainian).

8. Toporkova, O.A. (2020). Oblikova systema malykh pidpriemstv v Ukraini v konteksti zakonodavchykh zmin [Accounting system of small enterprises in Ukraine in the context of legislative changes]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Seriya «Ekonomichni nauky». Oblik i opodatkuvannia*, No. 11 (43), Vol. 3, pp. 55–61. Retrieved from <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12560/1/Toporkova.pdf> (in Ukrainian).

9. Kucher, S.V. (2014). Osoblyvosti diialnosti vitchyznianykh subiektiv maloho ta serednoho biznesu: oblikovo-analitychnyi aspekt [Features of the activities of domestic small and medium business entities: accounting and analytical aspect]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, Vol. 9-1, Part 1, pp. 208–211 (in Ukrainian).

10. Yarmoliuk, O.F. (2020). Rozvytok maloho pidpriemnytstva v Ukraini: oblik i opodatkuvannia [Development of small business in Ukraine: accounting and taxation]. *Zbirnyk tez dopovidei Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii «Ekonomika, finansy, oblik ta pravo: analiz tendentsii ta perspektyv rozvytku»*. Retrieved from http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/12003/1/EFOTPATPR_2020_3_50-52.pdf (in Ukrainian).

11. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo administruvannia okremykh podatkov u period voiennoho, nadzvychainoho stanu» № 2173-IX vid 01.04.2022 [Law of Ukraine “On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the administration of certain taxes during the period of martial law, state of emergency” No. 2173-IX dated April 1, 2022]. (2022). Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text> (in Ukrainian).

12. Holovbukh. (2023). Sproshchena systema opodatkuvannia [Simplified tax system]. Retrieved from <https://www.golovbukh.ua/rubric/142-sproshchena-sistema-opodatkuvannya> (in Ukrainian).

Дата надходження статті: 24.03.2026

Дата прийняття статті: 14.04.2026

Дата публікації статті: 23.04.2026